

МОРФОВА

И тримата бѣхме много млади и си почивахме въ квартирата на общия ни приятель на ул. Ломска. Отдавна бѣше то.

Стаята на нашия приятель се дѣлѣше отъ друга една стая съ врата, и тя затворена. Въ съседната стая се чуваше приятельски гласъ. Ние изржкоплѣскахме, тъй, само на гласа. Току изведнѣжъ се запѣ;

Звуци нежни до мечь стигатъ
Въ тоя нощенъ часъ свети,
И въ душата ми събудатъ
Цѣль рой сладостни мечти...
Още по-силно изржкоплѣскахме.
И викнаше „бразди“... Защото

ние бѣхме много млади, а въ съседната стая пѣше Кръстинка Морфова, тогава ученичка отъ шести класъ...

Следъ доста години, въ Прага. Морфова е примадона въ тамошната народна опера. Играе най-тежката и най-прочутата роля на чешката опера Либуша. Цѣлния театъръ съ затаенъ дѣхъ следи играта и слуша силнитъ и нежни звуци. И току наведнѣжъ експлозия на най-бурнитъ ржкоплѣскания, каквито бѣхъ чувалъ дотогава въ театъръ.

А единъ високоблагороденъ и интеллигентенъ чехъ, въ екстаза

си говори на министритѣ, които бѣха въ съседната до насъ врата:

— Това е българка! Чувате ли? Това е българка!...

Презъ цѣлото ми и доста дълга пребивание въ Прага азъ виждахъ само едно: какъ се уважаватъ, какъ расте Морфова въ народа. Името ѝ се чуваше навсякъде. Единъжъ я завесоха отъ народния театъръ до мяншото ѝ въторжени студенти. Често четѣхъ въ критикитѣ на вестникитѣ: „Ако не бѣше Морфова, тамъ или онаа опера нѣмаше да може да се представи изобщо“.

Особено за Лакме отъ Делибъ се писа това съ категоричность.

Единъжъ нѣщо преди 6—7 години, бѣхъ на гости у Морфова

въ Прага. Бѣхме комшини, чест отивахъ. Само Морфова, Прокопова и азъ. Мислѣхъ и говорѣхъ за предаността между двестѣ голѣми артистки, Морфова и Прокопова, която е съ феноменална музикалность и която е нераздѣлна.

Отъ време на време азъ попо-разглеждахъ разнитѣ подарѣци и спомени по стѣнитѣ. Въ единъ дѣтъ на една дѣска стои единъ бюстъ, остро лице, малка брадичка, нѣщо като Мефистофелевски тѣнь.

- Кой е тоя? питахъ азъ.
- Диригента Каваржевски.
- Защо е на такава честь между всички подарѣци и образи?
- Въ 1916 година следъ дъл-

ги борби и страдания сполучихъ най-сетне да ме допуснатъ до дебютъ, и то въ една отъ най-труднитѣ роли, на една отъ най-труднитѣ опери: Вълшебната флейта, въ ролята на царицата на ноцята. Тамъ, както видѣхте и чухте онзи дѣнь, има дяволски високи тонове и дълго траятъ.

Допуснаха ме съ условие да си явя безъ каквато и да е репетиция, просто направо на играта! Тогавя настроението срещу насъ българитѣ бѣ ужасно. И още по-силно раздухвано отъ наши врагове. За българинъ рѣдко можеше да се говори безъ огорчение. Азъ се страхувахъ да не ме освиркатъ насъскани посе-

тители на операта. Сжщото зябе лязахъ и у диригента, сжщия тоя, който стои тамъ въ дѣтъла. И при това, трѣбваше да се яви безъ да съмъ излизала нито единъ пжтъ на репетиция и съ оркестъра. Колко ме бѣше страхъ!... Сърцето ми сжкашъ изтигаше и спираше. Решителния моментъ иде. Минивахъ край диригента. Той се наведе надъ ухото ми и прощѣна: —

— Куражъ! Азъ следъ Васъ... Тия думи ме съживиха. Върнаха се всичкитѣ ми сили. Публиката ме възнагради съ бурни аплодисменти...

И тъй почна моята кариера въ Пражката народна опера.

Проф. Ал. Балабановъ